

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2019-3-50-53>

УДК [37.091.33:7:373.3]:37.018.43(042.4)

Кондратова Людмила Григорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Україна, lkondratova@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНИЙ КУРС «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ НА ЗАСАДАХ НУШ» ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗ- ВИТКУ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА

Висвітлено особливості організації дистанційного навчання вчителів на засадах НУШ як новітнього засобу професійного саморозвитку сучасного вчителя мистецтва. Подано опис структури та змісту модульного навчання вчителів, зазначено цифрові технології, інструменти та ресурси. Описано можливості додатків Google для обміну досвідом учасників дистанційного курсу. Представлено опис інтерактивних дощок, онлайн-сервісів та редакторів для роботи зі звуком та відео. Зазначено шляхи удосконалення дистанційного та змішаного навчання на засадах НУШ для вчителів, що викладають курс у початковій школі.

Ключові слова: дистанційне навчання, професійний саморозвиток, вчитель мистецтва, методика викладання мистецтва, початкова школа, Нова українська школа.

Тенденції нашого часу перевіряють учителя мистецьких дисциплін на відповідність вимогам нового тисячоліття, спроможність постійно розвивати і вдосконалювати свою майстерність як педагога нової генерації. Ефективність реалізації цього напрямку можлива лише за умови спрямування діяльності сучасних учителів мистецтва на навчання протягом життя, їхньої мотивації на безперервне підвищення рівня професійної компетентності, розвитку педагогічної майстерності, прагнення до професій-

ного саморозвитку в системі післядипломної педагогічної освіти.

Відомо, що навчання і самовдосконалення справжнього професіонала триває протягом усього життя. Саморозвиток учителя мистецтва детермінується соціально-економічними чинниками, психофізіологічним потенціалом педагога, наявністю в нього цілеспрямованості, наполегливості, бажання навчатися і впроваджувати інновації в практичну мистецько-педагогічну діяльність в умовах загальноосвітнього закладу та отримувати

новітні знання й практичні навички в різних формах навчання в формальній, неформальній, інформальній освіті [7, с. 62]. У процесі реформування мистецької шкільної освіти на засадах Нової української школи (НУШ) важливого значення набувають новітні форми підвищення кваліфікації, професійного саморозвитку, до яких належить дистанційне навчання.

Методологічну та теоретичну основи професійного саморозвитку педагога складають теорії, концепції та праці вітчизняних науковців (І. Бех, Б. Вульфів, О. Газман, Г. Звенигородська, В. Зінченко, О. Киричук, Б. Кобзар, Л. Куликова, А. Меренков, О. Слободян, Т. Тихонова, П. Харченко, М. Ценко) і зарубіжних дослідників (Р. Бернс, А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс та ін.). Теоретичні основи професійного розвитку і саморозвитку особистості базуються на дослідженнях психологів (С. Рубінштейн, К. Абульханова-Славська, К. Платонов, В. Моляко, Б. Федоришин, Г. Балл, Л. Митіна, К. Чарнецькі), праць дослідників у галузі педагогіки (Ш. Амонашвілі, В. Кан-Калік, І. Зязюн, Л. Рувинський, П. Підкасистий, В. Семиченко, О. Пехота). Питанням підготовки вчителя мистецтва в системі післядипломної педагогічної освіти присвячені праці вітчизняних науковців (І. Дубровіна, С. Ковальова, О. Лобач, Л. Масол, Н. Мурована). Дидактичні та методичні основи дистанційного навчання представлені у працях В. Галузинського, С. Касьяна, М. Махмутова, Л. Ляховської, В. Олійника, П. Юцявічене, які відзначають переваги цього виду навчання для вчителів у період освітніх реформ.

Актуальними залишаються і проблеми методики викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», особливостей організації дистанційного навчання на основі мережових та електронних засобів в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти вчителів мистецтва. **Мета статті** – розглянути змістові, організаційні та технологічні особливості організації дистанційних курсів для вчителів, які викладають інтегрований курс «Мистецтво» в початковій школі на засадах освітніх реформ і концептуальних положень НУШ задля опанування методики викладання мистецтва на основі авторської концепції підручників

«Мистецтво 1–2 клас» Кондратової Л. Г. (видавництво «Навчальна книга – Богдан», Тернопіль 2018, 2019 рр.).

У період реформування мистецької освіти значної уваги потребує питання впровадження нового змісту мистецької освіти, яке можливе на основі підготовки вчителів мистецтва до інновацій й опанування змістового, технологічного, педагогічно-мистецького та методичного забезпечення викладання мистецтва на основі підручників нового покоління та засадах Нової української школи.

Удосконалення фахової й методичної компетентності педагогів, відкриває перед учителями нові шляхи професійного саморозвитку, а тому і потребує дослідження. У концепції НУШ зазначено, що метою освіти є підвищення її якості [4, с. 8], та наголошується на необхідності оволодіння вчителями новими методиками й технологіями навчання; пріоритетним є наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.

Досягнення високого рівня сформованості професійного саморозвитку засобами самовиховання, самоосвіти, самовдосконалення, самопізнання, самооцінки, самоактуалізації, самоконтролю було організовано в процесі навчання вчителів мистецтва за програмою авторського дистанційного курсу «Методика викладання курсу «Мистецтво» на засадах Нової української школи» тривалістю 150 годин. Дистанційний курс було організовано за підтримки видавництва «Навчальна книга – Богдан».

Метою курсу стало підвищення рівня професійної компетентності й саморозвитку в сфері методики викладання мистецтва для учнів початкової школи на основі новітніх цифрових технологій, цифрових інструментів. Протягом навчання кожен учасник дистанційного електронного курсу, на основі індивідуальної освітньої траєкторії, зміг досягти нового рівня саморозвитку, а саме: нового рівня самовиховання у сфері загальної та педагогічної культури (потреба самопізнання, планування, реалізація, контроль, корекція); самонавчання та самовдосконалення через оновлення та доповнення професійних знань, умінь, навичок; вивчення вітчизняного та зарубіжного педагогічно-

го, педагогічно-мистецького досвіду та на цій основі організації спілкування й взаємодії всіх учасників освітнього процесу дистанційного навчання.

Мистецька освіта в період реформування поступово наповнюється новітніми електронними засобами навчання, матеріалами для візуалізації освітнього контенту, а тому потребує додаткової підготовки педагогів мистецької освітньої галузі до впровадження цифрових технологій в освітній процес початкової школи. Серед багатьох видів навчання вчителів мистецтва було віддано пріоритет **дистанційному навчанню**, яке організовано на основі сервісу Google Classroom [рис. 1] із використанням можливостей додатків Google [рис. 2] та інших інтерактивних засобів навчання в межах *неформальної освіти вчителів мистецтва*.

Дистанційне навчання регламентується в неформальній освіті як індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1, с. 4].

Дистанційна форма навчання дає можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією. Саме ця система може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства щодо підготовки високопрофесійних фахівців [1, с. 4].

Перевагами дистанційного навчання визнано: інтерактивність – дозволяє швидко здійснювати доставку інформації, налагоджувати зворотний зв'язок; гнучкість програм – сприяє організації навчання в зручний час та в зручному місці; модульний принцип – дозво-

Рис. 1. Логотип сервісу Google Classroom

Рис. 2. Інструменти Google в освітній діяльності

ляє зміст програми навчання педагогів сформувати із послідовних модулів, відповідно до потреб і запитів слухачів курсу; індивідуалізація навчання – передбачає забезпечення індивідуальних освітніх потреб; економічність дистанційного навчання – завдяки ефективному використанню технічних засобів, розвитку комп'ютерного моделювання, що призводить до зниження витрат на придбання навчальних матеріалів та підручників; технологічність – застосування комплексу електронних засобів, новітніх технологій навчання; інформаційна забезпеченість – надає вільний доступ до комплексу необхідних навчальних матеріалів; відкритість і об'єктивність оцінки знань та висока самоорганізація педагогів, що підвищує творчий і інтелектуальний потенціал, стимулює прагнення до здобуття знань, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою і опанування новітніми інформаційними технологіями тощо [1, с. 3].

Основою для змістового наповнення дистанційного курсу стала авторська концепція та методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», яка складена на основі підручників нового покоління видавництва «Навчальна книга – Богдан» (автора Кондратової Л. Г.).

На основі аналізу новітніх форм неформальної освіти педагогів та можливостей освітніх платформ для дистанційного навчання було обрано поширену форму електронного неформального навчання – електронний дистанційний курс. Авторський дистанційний курс розроблено на модульній основі у веб-середовищі Google Classroom.

Сучасний веб-сервіс має широкий спектр можливостей для організації дистанційного навчання Google Classroom, такий як «Потік», «Завдання». У процесі підготовки завдань слу-

хачі курсу активно використовували об'єкти Google диску (Google документи, Google таблиці, Google презентації, Google форми, Google малюнки), а також інші інструменти Google – календар, YouTube, Google Keep та ін.

Всеукраїнський дистанційний курс запроваджувався на базі видавництва «Навчальна книга – Богдан» (Тернопіль) з 11.03 до 11.06.2019 р. Усіх учасників – понад 200 вчителів мистецтва з різних регіонів України – було об'єднано в навчальні групи в Google Classroom. Освітній відеоконтент до дистанційного курсу було підготовлено за допомогою інструментів прямих ефірів YouTube та методичних рекомендацій з виконання завдань, лекційні матеріали підготовлено на основі цифрових програм, технологій та інтерактивних електронних дошок.

Після модуля «Знайомство», який допоміг познайомити всіх учасників навчання, виокремити освітні проблеми, визначити рівень цифрової компетентності, що було здійснено на основі цифрових інструментів Google, педагоги мали можливість опанувати особли-

вості методики викладання мистецтва, ознайомитися із новітніми методичними розробками, набути практичних навичок планування освітнього процесу, підготовки власного відео-контенту тощо. Виконання практичних завдань було спрямовано на обмін досвідом, обговорення актуальних проблем, підвищення рівня фахової та методичної майстерності вчителів. На основі інструментів Google документи, Google таблиці, Google презентації учасники курсу виконували комплекс завдань до кожного модуля, спрямованих на опанування нового змісту навчання до кожної теми підручників та ознайомлення із комплексом сучасних цифрових, педагогічних і мистецьких технологій, форм, методів і прийомів навчання мистецтва на засадах НУШ. Проведення спільної рефлексії надавало можливості коригувати зміст і форми навчання, отримувати зворотний зв'язок.

Зміст декількох модулів навчання було спрямовано на опанування новітніх цифрових інструментів, які можна використовувати в процесі викладання мистецтва. Учасники курсу створювали «методичні

скарбнички» засобами інструментів інтерактивної дошки Padlet, навчалися працювати із сучасними онлайн-сервісами, програмами й редакторами для організації роботи зі звуком і відео.

Нарізка, склеювання, монтаж відео й звуку, а також ознайомлення педагогів із новітніми можливостями мобільних додатків надало можливість учасникам дистанційного курсу створювати нові цифрові продукти й отримувати досвід упровадження цифрових технологій в освітньому процесі.

Педагоги створювали спільні презентації в режимі онлайн, набували досвіду готувати візуальний супровід до уроків за новим підручником, обмінювались досвідом на основі інструментів дистанційного навчання та здійснювали спілкування і взаємодію на основі веб-сервісу Google Classroom. Особливою темою заняття стало опанування формами й методами використання електронних засобів навчання: електронного засобу навчального призначення (електронного підручника), електронних зошитів і альбомів, інтерактивних посібників. Отримані творчі здобутки педагогів у навчанні за дистанційним курсом було зафіксовано у спільних Google таблицях.

Висновок. Всеукраїнський дистанційний курс для вчителів мистецтва, що запроваджувався на базі видавництва «Навчальна книга – Богдан», у період з 11.03 по 11.06.2019 р. і мав на меті підвищити рівень професійної компетентності й саморозвитку в сфері методики викладання мистецтва для учнів початкової школи на основі новітніх цифрових технологій, цифрових інструментів. Дистанційний курс дозволив підвищити рівень фахової педагогічної майстерності, професійної компетентності, розвинути здатність до професійного саморозвитку педагогів та отримати ґрунтовні творчі здобутки в межах електронного дистанційного навчання. Курс є авторським, його особливість полягає в опануванні методики викладання інтегрованого курсу мистецтва на засадах Нової української школи, комплексу новітніх педагогічно-мистецьких, цифрових технологій на основі дистанційної форми навчання у веб-середовищі Google Classroom.

Рис. 3. Спільне завдання з методики мистецтва засобами інтерактивної дошки Padlet

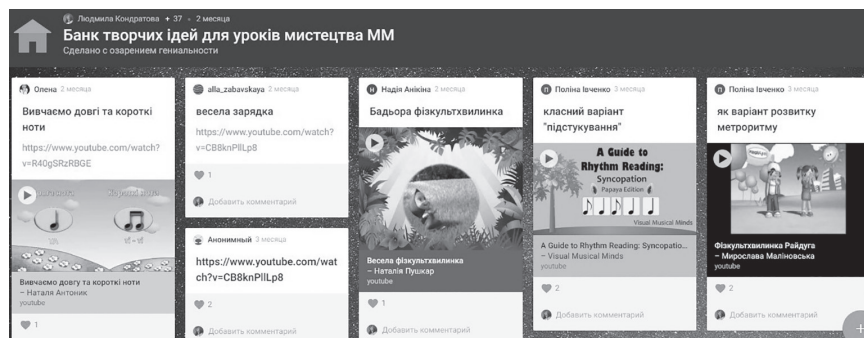

Рис. 4. Спільне завдання з підбору творчих завдань засобами інтерактивної дошки Padlet

Підсумки навчання та результати діагностики учасників дистанційного курсу вчителів музичного мистецтва в середовищі Google Classroom виявили ефективні форми й технології навчання, такі як виконання практичних завдань на основі документів Google із спільним доступом, онлайн сервіси для роботи із звуком й відео та інтерактивної дошки Padlet [рис. 3 і 4] в режимі онлайн та перегляду відеолекцій та відеоінструкцій засобами інструментів прямих ефірів YouTube. Обрані форми й технології навчання значно вплинули на розвиток педагогічної майстерності педагогів та розвинули здатність педагогів до професійного саморозвитку.

Подальших розробок потребують методичні аспекти інформальної освіти вчителів мистецтва та висвітлення досвіду організації тренінгового навчання педагогів мистецької освітньої галузі, спрямованих на підготовку вчителів мистецтва до реалізації нового змісту мистецької освіти.

СПИСОК ДЖРЕЛ

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги і проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. № 10. С. 3–6.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/3>. С. 1.
3. Кондратова Л. Г. Формування відкритого освітнього середовища сучасної мистецької післядипломної педагогічної освіти в контексті євроінтеграційних процесів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя : КПУ, 2017. Вип. 56–57 (109–110). С. 201–207.
5. Концепція Нова українська школа. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Концептуальна модель проектування технологій навчання в системі відкритої післядипломної педагогічної освіти / Л. Л. Ляховська, Л. Г. Кондратова, Л. В. Калачова. Київ, 2015. С. 58–63.
6. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
7. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця : монографія / за ред. В. А. Ковальчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 204 с.
8. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях : наук.-метод. посіб. / В. В. Олійник ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. Київ : «А.С.К.», 2013. 312 с.
9. Клокар Н. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації. *Шлях освіти*. 2007. № 4 (46). С. 38–41.
10. Положення про організацію очно-дистанційного підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів у Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти / за заг. ред. В. В. Олійника. Київ : ЦППО, 2005. 40 с.
11. Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті (в схемах і таблицях) / [Олійник В. В., Гравіт В. О., Антошук С. В., Сябрук Т. І., Кліменко А. Л., Ляховська Л. Л.] ; за заг. ред. В. В. Олійника. Київ : ЦППО, 2003. 75 с.

REFERENCES

1. Adamova, I., & Holovachuk, T. (2012). Dystansiine navchannia: suchasnyi pohliad na perevahy i problemy [Distance learning: Modern view on challenges and problems]. *Vytoky Pedahohichnoi Maisternosti*, 10, 3–6.
2. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»]. Retrieved from <http://osvita.ua/legislation/law/2231/3>.s.1
3. Kondratova, L.H. (2017). Formuvannia vidkrytoho osvithnoho sere dovishcha suchasnoi mystetskoï pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity v konteksti yevro inte hratsiinykh protsesiv [Formation of the open educational environment of modern artistic postgraduate pedagogical education in the context of euro integration processes]. In T. I. Sushchenko (Ed.), *Pedahohika formuvannia tvorchoï osobystosti u vyschii i zahalnoosvitnii shkolakh*: zb. nauk. pr.: Vol. 56–57 (109–110) (pp. 201–207). Zaporizhzhia: KPU.
4. Kontseptsiiia Nova ukrainska shkola [The Concept the New Ukrainian School]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Liakhotska, L. L., Kondratova L. H., & Kalachova, L. V. (2015). Kontseptualna model proektuvannia tekhnolohii navchannia v systemi vidkrytoi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity (pp. 58–63). Kyiv.
6. Polozhennia pro dystantsiine navchannia [Provisions on distance learning]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
7. Kovalchuk, V. A. (Ed.). (2011). *Profesiinyi samorozvytok maibutnoho fakhivtsia* [Professional self-development of the future specialist]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka.
8. Oliinyk, V. V. (Ed.). (2013). *Vidkryta pisladyplomna pedahohichna osvita i dystantsiine navchannia v zapytanniakh i vidpovidakh* [Open postgraduate pedagogical education and distance learning in questions and answer]. Kyiv: «A.S.K».
9. Klokar, N. (2007). *Metodolohichni osnovy zaprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii* [Methodological fundamentals for introduction of distance learning in the system of advanced training]. *Shliakh Osvity*, 4 (46), 38–41.
10. Oliinyk, V. V. (Ed.). (2005). *Polozhennia pro orhanizatsiiu ochno-dystantsiinoho pidvyshchennia kvalifikatsii kerivnykh i pedahohichnykh kadriv v Tsentralnomu instytuti pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity* [Regulations on the organization of internally-distance training of senior and teaching staff at the Central Institute of Postgraduate Pedagogical Education]. Kyiv: TsIPPO.
11. Oliinyk, V.V. (Ed.). (2003). *Dystantsiine navchannia v pisladyplomni pedahohichni osviti (v skhemakh i tablytsiakh)* [Distance learning in postgraduate pedagogical education (in charts and tables)]. Kyiv: TsIPPO.

Кондратова Л. Г., кандидат педагогических наук, доцент кафедры открытых образовательных систем и информационно-коммуникационных технологий ГВУЗ «Университет менеджмента образования» АПН Украины, г. Киев, Украина, lkondratovaua@gmail.com

Дистанционные курсы «Методика преподавания искусства в начальной школе на принципах НУШ» как средство профессионального са-

моразвития учителя искусства

Освещены особенности организации дистанционного обучения учителей на основе НУШ как нового средства профессионального саморазвития современного учителя искусства. Дано описание структуры и содержания модульного обучения учителей, указано цифровые технологии, инструменты и ресурсы. Описаны возможности приложений Google для обмена опытом участников дистанционного курса. Представлено описание интерактивных досок, онлайн-сервисов и редакторов для работы со звуком и видео. Предложено пути совершенствования дистанционного и смешанного обучения на основе НУШ для учителей, преподающих курс в начальной школе.

Ключевые слова: дистанционное обучение, профессиональное саморазвитие, учитель искусства, методика преподавания искусства, начальная школа, Новая украинская школа.

L. G. Kondratova, PhD, Associate Professor of the Department of Open Educational Systems, Information and Communication Technologies of the University of Educational Management of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, lkondratovaua@gmail.com

Distance courses "Methodology of teaching art in primary school based on principles of the New Ukrainian School" as a means of professional self-development of an art teacher

The features of organization of the distance learning for teachers based on the New Ukrainian School as a new means of professional self-development of the modern art teacher are highlighted. The components of professional self-development of art teachers, developed in the process of distance learning of teachers, are mentioned. The distance learning course allows increasing the level of professional competence and self-development in the field of art teaching methods for primary school students based on the latest digital technologies and digital tools. The structure and content of modular training of teachers based on the Google Classroom service is described. The effective forms and technologies of training are described. The importance of practical tasks based on Google Documents with public access, online services for work with sound and video, online interactive whiteboard Padlet and watching video lectures and video instructions tools by YouTube live broadcasts for professional self-development of art teachers, is described. The experience of mastering rules how to use electronic learning tools at art lessons is described: electronic textbook, electronic notebooks and albums, interactive manuals. Digital technologies, tools and resources are indicated. The capabilities of Google applications to exchange participants' experience in distance learning course are described. Google applications that can be used for art teaching are described. The achievements of the distance learning course are created by means of Padlet interactive whiteboard tools, online services to work with sound and video, Google applications for collaborative learning and interaction. The ways how to improve distance and blended learning based on the New Ukrainian School for primary school teachers, are indicated.

Keywords: distance learning, professional self-development, art teacher, art teaching methods, primary school, New Ukrainian School.

Стаття надійшла до редакції 08.07.2019 р.